

MEDALLES ACADÈMIQUES MIQUEL DE CALDERÓ DE MASDOVELLES

MIQUEL DE CALDERÓ DE MASDOVELLES

(s. XVII – 1716)

Biografia a càrrec del Dr. Miquel Àngel Martínez Rodríguez (secció 1) i del Dr. Josep Capdeferro i Pla (secció 2)

1. *Cursus honorum*

Pocs doctors tenen un *cursus honorum* tan representatiu com el doctor Miquel de Calderó de Masdovelles, darrer regent la Cancelleria de la Reial Audiència de Catalunya en la seva configuració tradicional. Calderó fou catedràtic de vespres a la Universitat de Barcelona i primer inquisidor de Catalunya. Com per a tants altres juristes, accedir a la judicatura –no sols a la Monarquia hispànica–, era un mitjà per assolir el cobejat ennobliment. El 1671 fou nomenat cavaller i el 1685 noble del Principat. El seu fill, Francesc de Calderó i de Resplans, i els seus nets tingueren un gran protagonisme polític al final de l’anomenada etapa “foral” catalana.

Cap dels regents la Cancelleria estudiats en aquest període va tenir una trajectòria tan dilatada i variada –insisteixo– com Calderó. Des que ingressà a la Reial Audiència, despertà adhesions i rebutjos vehements. Com aconseguim saber-ho? Les fonts extraordinàries que es conserven a l’Arxiu de la Corona d’Aragó han permès fer el seguiment de tots els doctors –ara els anomenaríem magistrats– de la dita Audiència. Bàsicament, cal creuar les actes del Consell Suprem de la Corona d’Aragó on es recull tot el procés de provisió de càrrecs segons l’ordenament aleshores vigent i els “memorials” en què els juristes candidats a l’alta judicatura catalana informaven dels seus mèrits familiars i professionals.

El procés de selecció constava de tres ternes o llistes de tres candidats: una la feia la mateixa Reial Audiència, una altra el lloctinent o virrei al Principat i la tercera, la més influent, el citat Consell Suprem de la Corona d’Aragó –el Consell d’Aragó. A través dels “memorials” hom constata que la lleialtat familiar a la Corona podia resultar molt més important que l’aptitud professional per ocupar una plaça vacant.

MEDALLES ACADÈMIQUES MIQUEL DE CALDERÓ DE MASDOVELLES

Tornant a Calderó, sabem que passà molt poc temps –un mes escàs, però intensíssim– entre les primeres vegades que intentà accedir a la Reial Audiència, en va, i el seu primer nomenament com a oïdor de la sala del canceller, a començaments de l'estiu de 1670.

Durant el maig del dit any Calderó optà, quasi simultàniament, a una plaça vacant d'oïdor a la sala del regent i a una altra també vacant a la sala tercera. En ambdós casos fracassà. En el primer intent hi va haver una forta oposició per part de Pere de Villacampa, Rafel Vilosa i el marquès de Castelnovo. Aquests creien que havien d'accedir a les sales civils els jutges de Cort –focalitzats en matèria penal–, una condició que no reunia el nostre biografiat. Addicionalment, manifestaren una oposició personal a Calderó, en no considerar-lo digne de la confiança reial.

Els problemes durarien molt poc. El juny de 1670 hom especulà simultàniament –el mateix dia– tres vegades més amb el nom de Calderó, la qual cosa és excepcional en els paràmetres de l'època. En dos dels tres cops –per proveir les tres vacants de jutge de Cort i una vacant d'oïdor a la sala del regent– la seva candidatura no prosperà; però el restant sí: fou el que el proveí oïdor de la sala del canceller, la qual cosa li evitava uns anys enjudiciant qüestions de dret criminal. Era una entrada amb bon peu a l'Audiència, per dir-ho ras i curt, tot figurant al capdamunt de la terna del virrei, duc de Sesa, i del Consell d'Aragó –on superà l'oposició, aquest cop estèril, dels regents Pere de Villacampa i Rafel Vilosa i del marquès de Castelnovo.

La carrera de Calderó, malgrat aquests efímers contratemps inicials, fou de les més completes de la Reial Audiència en temps de Carles II i a principi del segle XVIII.

Molt aviat aconseguí formar part de la sala tercera de la Reial Audiència. Les seves possibilitats foren realment significatives quan el duc de Sesa, virrei de torn del Principat, elaborà una proposta que l'inclouïa, encara que fos en segon lloc.

La Visita o fiscalització dels oficials reials de Catalunya efectuada l'any 1677 causà maldecaps a una sèrie de magistrats, entre ells Miquel de Calderó, que sortí molt perjudicat de l'informe redactat pel visitador Llorenç Matheu i Sanz. Així consta en una consulta del Consell d'Aragó per proveir l'ofici

MEDALLES ACADÈMIQUES MIQUEL DE CALDERÓ DE MASDOVELLES

d'advocat fiscal. El dit Consell, tot i proposar Calderó i Pere d'Amigant en segon i tercer lloc de la seva terna, reconegué que havien estat qüestionats en la seva trajectòria professional per l'esmentat visitador. En el cas de Calderó, havia estat objecte d'una querella sobre el seu comportament quan havia treballat a l'Oficina del mestre racional de Catalunya –una institució auditora del fisc reial. Les crítiques sobre actuacions passades quedaren enrere quan Calderó accedí a l'ofici d'advocat fiscal de l'Audiència.

La carrera de Calderó s'estabilitzà uns anys, no pas per voluntat pròpia: intentà accedir a la plaça de regent la Cancelleria quan l'aconseguí el [doctor Miquel de Cortiada](#). Aquesta vegada, Calderó fou proposat en tercera posició tant en la terna del virrei com en la del Consell d'Aragó i els vots particulars que s'emeteren no foren tan bel·ligerants contra la seva persona com ho havien estat en ocasions anteriors.

Al·legant un estat de salut delicat, el 1686 Calderó sol·licità que se'l nomenés advocat fiscal patrimonial, ja que es considerava incapaç de continuar amb l'ofici d'advocat fiscal de la règia cort de Catalunya. Efectuà la petició en la seva condició d'oïdor de la sala tercera, la qual cosa provocà problemes ja que l'ofici d'advocat fiscal patrimonial estava assignat a un oïdor d'una de les dues sales civils de la Reial Audiència. Tanmateix, el virrei i el Consell d'Aragó estigueren d'acord amb la sol·licitud de Calderó i el proposaren en primer lloc de les seves respectives ternes. D'aquesta manera es solidaritzaren amb les dolències que patia.

En aquest context es produïren tensions entre la Batllia General – encarregada de vetllar pel patrimoni reial al Principat– i la Reial Audiència. Des de la primera es defensà que una pragmàtica de 1630 disposava que les causes patrimonials s'haguessin de prosseguir en primera instància en el seu si. Així, conduir tals causes correspondria a l'advocat fiscal de la Batllia General –que ja feia d'instructor del procés– i no a l'advocat fiscal patrimonial. Segons la Batllia, la inaplicació d'aquest criteri en el passat a voltes havia perjudicat la Reial Hisenda. L'argumentació fou rebutjada categòricament pel Consell d'Aragó, que defensà amb energia el *statu quo* vigent. Aquest debat de fons no impedí que Miquel de Calderó aconseguís el canvi anhelat, si bé hagué

MEDALLES ACADÈMIQUES MIQUEL DE CALDERÓ DE MASDOVELLES

d'acceptar una plaça d'oïdor a la sala del regent la Cancelleria per poder exercir com a advocat fiscal patrimonial –el marquès de Leganés fou qui plantejà el canvi per evitar cap incompatibilitat.

Malgrat el seu estat de salut fràgil, la mort de Miquel de Cortiada possibilità el nomenament de Miquel de Calderó com a regent la Cancelleria. El virrei, duc de Medina Sidònia, el considerà l'oïdor més preparat per ocupar la plaça. En canvi, el Consell d'Aragó situà el nostre biografiat en el segon lloc de la seva terna. La corona acabà imposant el seu criteri, tot atorgant, com en altres ocasions, la seva confiança a Calderó. Així culminava una de les trajectòries professionals més suggerents a la Reial Audiència catalana sota els Àustria, i també sota el primer regnat del primer Borbó. La joia per la culminació d'aquest *cursus honorum* brillantíssim no estigué exempta d'ombres: Calderó sempre es queixà que el nomenament de regent li causà importants despeses econòmiques.

2. Un jurista que deixà petja en la política del seu temps: del Tribunal de Contrafaccions a l'exclusió dels Borbons del Comtat de Barcelona

Les Corts que Felip IV d'Aragó i V de Castella presidí a Barcelona entre octubre de 1701 i gener de 1702, després d'un llarg estira-i-arronsa polític, van fixar les bases legals d'una futura jurisdicció suprema a Catalunya: el Tribunal de Contrafaccions. Els capítols 36, 37 i 38 de 1702 en regularen amb detall la planta, prerrogatives, àmbit d'actuació i procediments. El tribunal estava cridat a erigir-se en el vèrtex del poder públic al Principat, en tenir assignats els judicis de control de legalitat paccionada que una Reial Audiència parcial havia negligit –judicis de constitucionalitat, si ens atenim al lèxic de l'època, una expressió homologable a l'actualitat si hom reconeix que algunes de les normes aprovades en Corts medievals i modernes eren materialment constitucionals – dit altrament, configuraven un cert constitucionalisme dispers car no estaven reunides en un text únic.

La singularitat del Tribunal de Contrafaccions derivaria de la seva composició mixta i paritària entre jutges del rei i jutges de la Cort –dels tres estaments catalans. Tres membres de la dita Audiència, juntament amb un

MEDALLES ACADÈMIQUES MIQUEL DE CALDERÓ DE MASDOVELLES

eclesiàstic, un noble i un conseller de Barcelona substanciarien les causes, sense que el vot dels primers tingués més pes que el dels segons. Al contrari, els sis homes es pronunciarien de forma interpolada i no hi hauria vot de qualitat per als jutges designats pel rei. En cas d'empat entre ambdós blocs de jutges, una extracció a sort decidiria el sentit de la sentència. Així quedaria patent l'equilibri entre *rex* i *regnum* en aquesta institució inèdita, no només a Catalunya sinó a tot Europa.

És interessant destacar que al Tribunal de Contrafaccions podrien arribar a jutjar causes conjuntament i en un mateix nivell tres juristes i tres llecs –encara que fossin més probables combinacions de quatre-dos o de cinc-un, car entre els prelats, nobles i prohoms barcelonesos abundaven els titulats en dret. En qualsevol cas, els coneixements jurídics no serien un requisit inexcusable per ser membre del Tribunal, la qual cosa en revela la interessant naturalesa mixta políticourisdiccional.

El procés d'activació del Tribunal de Contrafaccions fou molt problemàtic durant la primavera i l'estiu de 1702. A Barcelona, trobà l'oposició de l'anomenada "quatreta", un nucli de quatre magistrats regalistes de la Reial Audiència: el canceller bisbe de Girona Miquel Joan de Taverner Rubí, Francesc Portell, Francesc Rius i Bruniquer i Josep Pastor. A Madrid, mentre Felip IV/V era al nord d'Itàlia per motius bèl·lics, ningú no semblava disposat a assumir la responsabilitat de la posada en funcionament de la nova jurisdicció suprema de Catalunya –que devia semblar un perillós "engendro", si es permet el vulgarisme, a ulls cortesans gens avesats a estructures pactistes com les que persistien en territoris de la Corona d'Aragó. Així, l'execució d'allò disposat als capítols 36, 37 i 38 de les Corts de 1701-1702 s'anava demorant. La correspondència creuada entre institucions situades a Barcelona i Madrid no mostrava avenços significatius. En aquest context, a partir del 3 de juny Miquel de Calderó i de Masdovelles, com hem vist regent la Cancelleria de Catalunya des de 1691 –el càrrec de major rellevància en l'organització de la justícia règia del Principat– fou cridat repetidament a la cort per Fernando de Aragón, VIII duc de Montalto, president del *Consejo Supremo de la Corona de Aragón*. I no pas per parlar d'una promoció en l'escalafó judicial, sinó per rebre una

MEDALLES ACADÈMIQUES MIQUEL DE CALDERÓ DE MASDOVELLES

desautorització contundent –el to de les cartes, com aquesta de 24 de juny, era inequívoc: “*Obedezca sin la menor dilación ni réplica la orden que se le despachó*”. Se li retreia l’haver acudit sense permís del virrei a una reunió amb Narcís d’Anglasell, Jeroni de Magarola, Joan la Casa, Felicià de Cordellas i el conseller segon de Barcelona Pius Lladó a la seu de la Diputació del General – quan se’n deia Casa del General i no pas Palau de la Generalitat– a mitjan maig de 1702 per organitzar l’arrencada del Tribunal. Gràcies a un copiadore de correspondència conservat tant a l’arxiu particular dels descendents de Calderó com en un arxiu públic de Castella, sabem que el regent partí de Barcelona amb gran aflicció i va demorar tant com va poder la travessa de Catalunya –va fer aturades a Cornellà del Llobregat i a Vilafranca del Penedès, des d’on va enviar a Madrid informes mèdics de to melodramàtic. Mai no va arribar a Castella. Va demanar ajut i comprensió a diversos cortesans com el marquès de Castelrodrigo, el bisbe d’Urgell, el duc de Medina Sidonia, el *Secretario de Despacho Universal* Antonio Ubilla, el marquès de Castellidosrius, el comte de Sanesteban, el duc de Palma o el comte de Marcin –agent o ambaixador oficiós de França a Madrid. Va dir-los que el seu únic desig era passar a fer vida retirada en un establiment eclesiàstic i els alertà que corria un risc imminent de caure injustament en desgràcia: ell mai no havia pretès perjudicar la corona, sinó encarrilar-la cap a la deguda observança del dret –aliè com era a la concepció absolutista del poder, Calderó no podia compartir la idea que el rei pogués col·locar-se sobre la llei que ell mateix havia aprovat i jurat observar mesos enrera. Felip IV/V en persona va intercedir a favor de Calderó des de Luzzara, entre Màntua i Parma. El 5 de juliol el marquès de Rivas despatxà una valuosa llicència perquè el regent la Cancelleria tornés a ca seva i es reincorporés a l’exercici de les seves funcions –la seva entrada “trionfal” a Barcelona va tenir lloc el 22 de juliol. Encara més, el rei a final d’agost decretà la posada en marxa del Tribunal de Contrafaccions. Doblement avalat pel jove Borbó, Calderó pogué capitanejar-ne el procés d’activació durant el setembre. A final de mes ja havien jurat els sis jutges, diversos dels quals havien demostrat reticències i reserves diverses durant l’estiu, segurament per no indisposar-se amb el *Consejo Supremo* o amb “la quatreta”. Així, quedava perfeccionat el pacte polític de les Corts catalanes de 1701-1702. Escoltem del propi Calderó la

MEDALLES ACADÈMIQUES MIQUEL DE CALDERÓ DE MASDOVELLES

seva explicació de les tribulacions patides i la convicció que la millor forma de servir el rei era garantir la seva subjecció a les lleis:

*“Sepa vuestra excelencia que es desengaño y no enfado que podría yo tener, pues me lo han ocasionado **los sujetos de la quatreta, que van buscando todos los medios posibles y practicables en su officio para atropellar los fueros nuevamente por su magestad establecidos**, pareciéndoles que han de lograr su intento por hallarse su magestad distante d’este su dominio y conciderarse muy soberanos en su auctoridad, y lo peor es que **assí lo entienden estos comunes** [i. e. Diputació del General, Consell de Cent de Barcelona, Brazo Militar extraparlamentario] y lo publican los individuos que les componen, haziendo evidencia de los casos que explican, y principalmente de **lo que me sucede a mi, que es el blanco en que establecen la observancia de los fueros modernos y antiguos y que esta faltará no habiendo Tribunal de Contrafueros o Contrafacciones** [...] “El conato destes hombres [de la quatreta] para atropellarme ha sido y es el **aver yo procurado que se conluiessen las Cortes Generales y de que los fueros se observen**, como assí lo han entendido el rey nuestro señor y sus ministros inmediatos, pareciéndome que **no observarlas fuera desautorizar al rey, menoscabando su real imperio en danyo deste Principado** [...] produciendo malas concequencias, que es lo que también comprehende la nobleza y común desta ciudad [i. e. Barcelona] y lo General de Cathaluña, manifestando el gozo que han tenido en mi venida y reintegración.”*

Un cop el Tribunal de Contrafaccions va haver arrencat i se’n van haver resultat aspectes pràctics –per exemple, el nomenament de personal auxiliar–, a partir d’octubre de 1702 es van instar les primeres causes. Algunes versarien sobre contrafaccions del passat, altres sobre noves il·legalitats. La flamant jurisdicció tindria caràcter permanent, però no estaria constituïda contínuament, només els períodes necessaris per instruir i enjudiciar els processos en curs.

MEDALLES ACADÈMIQUES MIQUEL DE CALDERÓ DE MASDOVELLES

Seria una institució en vigília, de reunió intermitent, els membres de la qual continuarien exercint les seves tasques en les respectives jurisdiccions o àmbits de poder.

A més de Calderó, *de facto* el jurista de major rang i president natural del Tribunal de Contrafaccions, quins jutges reials hi participaren? Narcís d'Anglasell Roca i Jeroni de Magarola Grau el van acompanyar a la nòmina des del principi como a *antiquiores* de la Reial Audiència. Pere d'Amigant Ferrer i Bonaventura de Tristany Bofill, per la seva part, serien jutges substituïts, membres del Tribunal amb mandats particulars, per resoldre causes precises on els titulars estiguessin impeditos –sovint per la seva condició d'imputats en tals causes. Cal subratllar que en tres d'aquests alts oficials regis –Calderó, Amigant i Tristany– hi van concórrer les condicions de doctor de l'Audiència i decisionista o comentarista de resolucions de la mateixa Audiència, un gènere de literatura jurídica en boga a l'Europa del *ius commune* tardà. Tots cinc tindrien en comú el fet de sumar condició nobiliària i professió judicial i d'haver servit a la casa d'Àustria, la qual cosa *a priori* els faria sospitosos de poc afectes a la causa borbònica. proclius de manera poc dissimulada a la causa austriacista –un cèlebre informe del general De Quinson per a la nova cort borbònica qualificà Calderó com “un dels personatges més perniciosos que hi pugui haver a la província i els seus dependents, com ara els algtzirs, veguers i alguns batlles de viles i ciutats del Principat, són els més escandalosos i exacerbats per la seva dolenta afecció al rei” i no fou pas menys crític amb els altres quatre magistrats. Per no desvirtuar l'estructura radicalment poliàrquica del Tribunal de Contrafaccions, és de justícia esmentar alguns dels jutges de la Terra que hi van destacar: els canonges Pere d'Oliver del capítol de Vic i Fèlix Taverner Rubí del de Barcelona, els protectors del braç militar Felicià de Cordellas i Pere de Torrellas de Sentmenat i els consellers de Barcelona Josep Areny Garriga, Francesc Costa i Cristòfol Lledó Carreras.

Per qui no en conegui l'activitat del tribunal, aquests són alguns dels casos que ventilà durant la seva breu, però intensa, trajectòria: dos afers suscitats per l'ordre de la reina governadora d'expulsar dels seus dominis el mercader d'origen holandès naturalitzat català Arnold de Jager; el popular assumpte dels “melons”, en què un procurador del duc de Cardona fou

MEDALLES ACADÈMIQUES MIQUEL DE CALDERÓ DE MASDOVELLES

inhabilitat durant tres anys per haver condemnat a una pena infamant, sense cap mena de cognició de causa, el presumpte autor d'un furt menor d'uns melons de l'hort d'un notari; causes contra els escrivans de manament i els escrivans de registre de la Reial Audiència, que s'extralimitaven tant funcionalment com salarialment respecte del que disposaven les constitucions; un dossier contra el lloctinent de protonotari a Catalunya Baltasar d'Oriol Marcer sobre la legitimitat superior de les constitucions aprovades en Corts o les pragmàtiques de la monarquia per regular les taxes del segell regi. Tant les primeres com les darreres causes mencionades tingueren components de conflictes de sobirania que certifiquen el paper que el Tribunal de Contrafaccions, en cas d'haver sobreviscut al Decret de Nova Planta, hauria pogut desplegar en la garantia de la contenció i la subjecció a dret de les autoritats a Catalunya, en benefici de la comunitat política.

És innegable que el tribunal va constituir un mecanisme potentíssim de dissuasió d'abusos i arbitriarietats per part de ministres i oficials tant regis com senyoriais. La seva eficàcia no es pot mesurar només pels divuit casos que se sap del cert que va enjudiciar entre la tardor de 1702 i l'estiu de 1705, també per la legalitat que va inhibir o va incentivar que fossin corregides amb celeritat, sobretot en temps de l'arxiduc Carles d'Àustria, quan el tribunal va estar en una latència o letargia tensa: els representants dels estaments en demanaren l'activació formal mantes vegades, però no la forçaren mentre l'aparell reial reaccionà tot ordenant la revocació o mitigació de l'acte constitutiu de contrafacció.

Precisament pel que fa al dit Carles d'Àustria, fou coronat l'any 1705 amb el nom de Carles III pels catalans i altres territoris de la Corona d'Aragó, i Miquel de Calderó fou un dels redactors, juntament amb Francesc de Solanes – autor del *Emperador político y política de Emperadores* (ed. 1700-1706)–, de la Constitució o llei d'exclusió de la reial nissaga dels Borbons al Comtat de Barcelona aprovada el 31 de març de 1706 al final d'unes Corts on els estaments del Principat aconseguiren la renovació i ampliació dels compromisos constitucionals pactats amb Felip IV/V quatre anys enrere.

MEDALLES ACADÈMIQUES MIQUEL DE CALDERÓ DE MASDOVELLES

El vigorós compromís austriacista del regent Calderó reportà als seus descendents una dramàtica confiscació de béns, que acabaren en mans de Gregori Matas, un jurista emporità que s'havia posicionat en tot moment en el bàndol borbònic i el maig de 1705 havia estat condemnat pel Tribunal de Contrafaccions per irregularitats diverses com a assessor del Comtat d'Empúries –i també pel seu compromís polític?

En definitiva, l'inici del segle XVIII fou un moment crucial de l'edat moderna en què juristes i polítics catalans tingueren ocasió d'incidir en el Poder (en majúscules), amb el Tribunal de Contrafaccions i un canvi dinàstic presidint l'escena. I Miquel de Calderó tingué l'honor de ser impulsor i president del primer i coautor de la norma que consagrà el segon.

De tota manera, si fins ara Calderó ha transcendit no ha estat tant per la seva activitat judicial i política com per l'obra de literatura jurídica que publicà en tres volums a Barcelona els anys 1686, 1687 i 1701 –es reeditaren pòstumament a Venècia el 1724. Seguint l'exemple de Cortiada, hi comentà resolucions rellevants de la Reial Audiència de Catalunya –principalment criminals, però també civils. Aquest tipus d'obres a l'època eren el mitjà privilegiat per difondre entre els agents jurídics de la societat les innovacions jurisprudencials, sovint fruit d'un diàleg d'alta volada entre el relator de la causa i els advocats de les parts que es plasmava en uns *dubia* o preguntes i unes respostes tant en termes de fet com de dret en forma d'al·legacions o memorials. Tindrem ocasió de parlar en profunditat d'aquestes *Decisiones* en un altre moment. Ens ha semblat prioritari sintetitzar recerques recents sobre el biografiat a partir de fonts inèdites fins ara desconegudes pel gran públic.

MEDALLES ACADÈMIQUES MIQUEL DE CALDERÓ DE MASDOVELLES

BIBLIOGRAFIA BÀSICA

ARRIETA, Jon (2008). "El concepte de judicialisme en la institució virreinal de Lalinde (1471-1716) i el seu desenvolupament posterior", *Revista de Dret Històric Català (Societat Catalana Estudis Jurídics)*, vol. 8 , p. 127-142.

CALDERÓ, Miquel de (1687/1701). *Sacri Regii criminalis Concilii Cathaloniae decisiones*, 3 vol., Barcinone: Ex Typ. Antonij Ferrer, et Balthasaris Ferrer Bibliopolarum. Venundantur in Aedibus Ionnis Pauli Marti Bibliopolae, 1686 (vol. I); Ex Typographia Raphaelis Figverò, in vico Gossipiariorum / Gossipinorum, (vol. II / vol. III). Nota: el títol del vol. III, sense trencar la coherència de la trilogia, incorpora l'adjectiu "civils": *Sacri Regii Concilii Cathaloniae decisiones, criminales, et civiles*.

CAPDEFERRO, Josep (2017). "Los juristas catalanes durante la Monarquía Hispánica", a PÉREZ COLLADOS, José M. i MONTAGUT, Tomàs de (dirs.), *Los juristas catalanes y el Estado español*, Madrid: Marcial Pons, p. 79-101.

CAPDEFERRO, Josep (2019). "The Configuration of the Tribunal de Contrafaccions of Catalonia in the Corts of 1701-1702", a ALBAREDA, Joaquim i HERRERO, Manuel (eds.), *Political Representation in the Ancien Régime*, NYC (USA)-Abingdon (UK): Routledge, cap. 14.

CAPDEFERRO, Josep i SERRA, Eva (2015). [Casos davant del Tribunal de Contrafaccions de Catalunya \(1702-1713\)](#), Barcelona: Departament de Justícia i Parlament de Catalunya.

CAPDEFERRO, Josep i SERRA, Eva (2015). [El Tribunal de Contrafaccions de Catalunya i la seva activitat \(1702-1713\)](#), Barcelona: Departament de Justícia i Parlament de Catalunya.

MEDALLES ACADÈMIQUES MIQUEL DE CALDERÓ DE MASDOVELLES

ESTEVE, Francesc (2007). *Mestrescoles i rector de l'Estudi General de Lleida (1597-1717)*, Lleida: Universitat de Lleida.

MARTÍNEZ, Miquel Àngel (2006). *Els magistrats de la Reial Audiència de Catalunya a la segona meitat del segle XVII*, Barcelona: Fundació Noguera.

Amb la col·laboració de:

Generalitat de Catalunya
Departament de Justícia

Obra Social "la Caixa"